

Verzonken grenzen

Henriette Roland Holst-van der Schalk

bron

Henriette Roland Holst-van der Schalk, *Verzonken grenzen*. W.L. & J. Brusse, Rotterdam 1940
(3de druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/rola003verz01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

*Voor den eene die met mij was
toen de oude grenzen verzonken
en met mij naar nieuwe verten
schreed.*

Opgang

I

Het voelen van de Liefde is het beste
voor mij; het heeft de groote veiligheden
in deze wateren-oneindigheden,
deze oceanen-wijdheid zonder kusten.

Wanneer ik haar maar heb, ga ik geruste,
er woont een vastheid door mijn ziel en leden,
uit alle smarten stijgt een glans van vrede:
dat het zoo goed is ben ik mij bewuste.

Daarom weet ik dat zij des levens eerste
beginsel is, diepste wet van het worden,
harteklop van het eeuwige bewegen.

Wanneer zij in ons leeft het volste en teerste
zijn wij tot harmonie daarmee gestegen:
hoe zouden rust en kracht ons niet omgorden?

II

Toen mij de eerste gouden pennen groeiden
van macht, en vrijheid van het zachte zingen
over mij kwam, voelde ik mijn vleesch doordringen
haar geur, en haar licht door mijn ziel uitvloede.

En later, toen de rijke oogsten bloeiden,
wist ik dat haar stralende wentelingen
hadden gewekt die sterke bewegingen
van de ziel en haar zon mij kracht toegloeide.

En komt een tijd van de bloeikracht ontberen,
dan zal ik niet om levens schrielheid klagen
stolt slechts voor mij haar adem niet, de warme.

Zoolang zij doordringt tot de diepe sferen
kan ik wel een wijle geen bloesem dragen
maar binnen-in verkillen noch verarmen.

III

De zachte krachten zullen zeker winnen
in 't eind - dit hoor ik als een innig fluïstren
in mij: zoo 't zweeg zou alle licht verduïstren
alle warmte zou verstarren van binnen.

De machten die de liefde nog omkluïstren
zal zij, allengs voortschrijdend, overwinnen,
dan kan de groote zaligheid beginnen
die w'als onze harten aandachtig luïstren

in alle teederheden ruischen hooren
als in kleine schelpen de groote zee.
Liefde is de zin van 't leven der planeten,
en mensche' en diere'. Er is niets wat kan storen
't stijgen tot haar. Dit is het zekre weten:
naar volmaakte Liefde stijgt alles mee.

IV

'Liefde is sterker dan de Dood'. - Wat staat
van een volschoone zekerheid gedragen
dit woord tusschen veel zwakke twijfeltrage
woorden, als een oneindig-mild gelaat

geheven! Een stroom van beloften gaat
uit zijn oogen naar onze omwolke dagen
en maakt ze rijk aan gelukkige vragen
en heerlijke beloften, boven maat.

Achter zijn troostrijke eersten zin en klare
onderscheiden we flauw een andren zin
waaruit nog dieper levensglansen stijgen;

het donkere einde wordt een nieuw begin
en ziele' in bevende verwachting staren
naar dat doorzichtig parelachtig zwijgen.

V

Wanneer de lieve stem en hande' en oogen
met al hun kracht van weldoen zijn verdwenen
voor altijd, en het eerste eenzame weenen
gestild is, en d' onrust der smart vervlogen,

en de treurende rein en ingetogen
langen tijd leeft in aandachtig vereenen
met het pure beeld der verzonken eene
tot hij het gansch in zich heeft opgezogen, -

dan voelt hij allengs hoe door al zijn zinnen
de kracht opstaat van het geliefde wezen
en zich door hen gelijk een gloed uitspreidt,

tot door het wonder der Liefde verrezen
hij onvervreemdbaar-diep bezit van binnen
de gezegende tegenwoordigheid.

VI

Sedert mijn hart ontving de laatste wijding
der smart, ginge' in het binnen-eigen open
nieuwe verten van voorgevoelend hopen
en de ziel zette zich uit in verwijding.

Ook staat tusschen Leven en Dood de scheiding
niet meer zoo star en flauwe stralen loopen
over en weer, die aan de starheid slopen;
overal begint stuwing en verglijding.

Onuitsprekelijk-zoete zielslevingen
heffen zich hoopvol uit den donkren schoot
van 't onbewuste waar zij sluimrend wachtten,

vinden geen andre woorden nog van zachte
ontwaking dan dit prevelende zingen
'Liefde is sterker, sterker dan de Dood'.

VII

Zoals de kleine mosse' en varenplanten
in groeiwijze en in vorm het wezen toonen
van de rekkende woudreuze' en de kronen
machtig zich uitspreidend naar alle kanten, -

zoals in de zeehoorns met hun getande
hartekamertjes fluistrende echo's wonen
van de groote stem die haar monotone
sussing en lokking werpt naar alle stranden, -

zoo zijn misschien de zachte wellingen
der liefde in ons, haar teedere smachten
en milde strekkingen en streelend ruischen,

als eerste dwergelijke hellingen
van onmetelijk zich heffende krachten
die door d'oneindigheid stijgen en bruisen.

VIII

't Hongren der harten is op aard het groote
verdriet. Droef is van de jonkvrouw het smachten
naar het liefde-spel, het welige-zachte,
en van den kinderloozen schoot naar loten.

En droef het mannen-leven, dat verdrotten
daalt, eenzaam door leege dagen en nachten;
o d'aarde is vol hongrende liefde-krachten
als na een storm vol sturelooze booten

de zee. En al die honger voedt zich met
ijle schaduwen: hij kent nooit de weelde
en nooit de rust van de verzadiging.

En elk hart volgt de heete siddering
die het tegen de looze schimmenbeelden
aanwerpt, telkens, en telkens weer verplet.

IX

Honger naar wat de ziel nooit heeft bezeten
is pijn, en andre pijn het honger-lijden
naar wat zij heeft bezete' in 't lichte blijde
weleer en verloor en niet kan vergeten.

O fel zijn van dezen honger de beten,
er leeft wel geen één mensch op onze wijde
aarde die hem niet kent, die niet bij tijden
heeft onderdrukt smartlijk-vragende kreten.

Hij maakt de wereld vol gapinge' en scheuren;
het angstig hart zoekt als op bare zee
naar het hart waar het altijd neer kon strijken;

zoekt, vindt niet, fladdert, poogt zich op te beuren,
worstelt om een vast steunpunt te bereiken
en verzinkt moede in het groote wee.

X

Wanneer dagen een zwoegen zijn langs kale
rotshellingen of gloeiend-heete stranden,
omdat d'inwendige welle' een wijl verzanden,
dan hunk'ren wij naar der Liefde uitstralen

het meest. Naar warm-vertrouwen greep van handen
hunkeren wij, naar de zacht-muzikale
stembuigingen, waar onder rijze' of dalen
de lampen der liefde gestaag in brandden;

naar d'oogen die wij wiste' altijd in zachte
oplettendheid en rustigklaar vertrouwen
ons volgend in den dadenrijken dag;

en naar het hart, het hart dat in de rauwe
branding des levens altijd lag te wachten,
een baai van vrede, ons altijd open lag.

XI

Maar als we vol rijke wellingen leven
hoe zouden wij dan op't zelf kunnen teren?
In ons gaat open oneindig begeeren
naar lieven schoone geschenken te geven

van onze Liefde. O die honger doet evenveel
pijn als d'andre, naar in lauwe meren
van liefde te verzinke', en hoeveel keeren
is ook hij gansch onbevredigd gebleven;

't verlangen ongestild, om met de waatren
zoet wellende uit ons, te verkwikken zielen
die zelve dorstig naar Liefde overbuigen.

O wat zal 't droef verspillen en vernielen
der Liefde, bij de gelukkige laatren
van onzen machtloos-kranken zin getuigen.

XII

Wij onvolkomen aarde-kindren wonen
elk zoo gescheiden, als in enge kluis
gevangē elk in zijn eigen levens-zone
waarin de liefde brandt met dof gesuis,

een lage vlam. Maar eens zal sterke schoone
drang brijzelen die scheidings tot gruis
en al die vlammen zulle', een zee van tonen,
een gloed van licht, stijgen door 't wereldhuis.

O als openspringe' al geslotenheden
en alle liefdesvlamme' elkaar doordringen
en alle harte' in Liefdes volheid baden, -

o 't vlammensuizen en het vlammenzingen
dat dan begint, d' oneindge heerlijkheden,
die elk zullen geworde' uit haar genade!

XIII

Te denken dat het hongeren van allen,
dat aller lijden, 't onverzadigd zijn
der harten, zal verdwijne' in een festijn
van Liefde, als de grenzen zijn gevallen

die scheiden mensch van mensch, de donkre wallen
die maken het veld der Liefde zoo klein;
te denken dat overvloedig haar wijn
zal laven d'oneindige mensch-getallen!

Een wereld komt, waarin de zielen stralen
elkander toe hoop, zachtheid, milden dauw
des levens, en doet dood de leegte gapen -

drom van zielen zich haast om neer te dalen
tot die verschrikking, opdat ook in rouw
elk hart altijd liefde-gebed zal slapen.

XIV

Wij die liefde maar kenne' als troost in treuring,
vlucht uit d'eenzaamheden waar 't hart van lijdt,
als balsem over de wonde verscheuring
met bevende vingers heengespreid, -

wat weten wij van de purperen kleuring
eener Liefde ongerept door smart en strijd
die hóóg zal heffe' in goddelijke beuring
levens vreugde tot levens zaligheid?

O Troosteresse als die g'ons verschijnt
met uw oneindig-mild blikkende oogen,
hoe zult ge laatren schijnen arm van bloed,

die duike' in u als in het licht-omlijnd
extatisch wereldhart, dat hen gezogen
houdt aan zijn purperdiepen vlamengloed!

XV

Waaruit wellen de diepe zekerheden
die in deze smarten-doorkloofde dagen
stijgen naar mijn hart en het omhoog dragen
tot een sfeer van zegevierenden vrede?

Is het de drang maar, die door menschenleden
in lente zwelt, zooals hij na den tragen
winterwachttijd in struiken en in hagen
rumoert? Voert die het hart zoo machtig mede?

Of wel zijt gij het, goddelijke vonk
van een kracht wezens- andere dan de krachten
die, blinde drang, werken in de natuur?

Ik weet niet, maar ik weet dat mijn ziel blonk
sinds jaar en dag niet in zóó hoog verwachten
als in dit donkre tranenrijke uur.

Aan den dood

Toen het leven begon, waart gij daar Dood,
ge zijt altijd geweest een deel van 't leven,
en altijd van elk mensch de horizon.
Ge zijt veel ouder dan de menschheid is,
zij vond u toen bewustzijn in haar daagde,
zij vond u en begreep niet wat ge waart.
Wij menschen hebben levend veel geleerd
over het leven en zijn transformaties,
maar over u leerden wij niets, o Dood!
Wij weten niets meer van u dan de wilde,
de schuwe oude wist in zijn bergspelonk,
die de geesten der gestorvenen vreesde
omdat zij hem verschenen in den droom;
wij weten niets meer dan die verre vader,
al meenen wij dat zijn vrees heeft gedwaald.
Wij meenen en wij gissen, wij gelooven
en wij ontkennen, maar wij weten niets.
Wij weten dat ge zijt een groote zee
omgordend dit ons kleine groene eiland,
een wijde zee waar allen op wègvaren,
een stille zee, die ieder leve' ontvoert; -
maar we weten niets van dier zee geheimen,
we weten niet waarheen zij ons ontvoert.
We weten dat ge zijt een poort, die zich
ontsluit voor allen, achter allen dicht sluit,

maar waar die poort toe leidt, weten wij niet;
tot de vernietiging van het bewustzijn,
of tot bewustzijns transformatiën -
wij weten niet, wij gissen en gelooven,
dobbren en denken, maar wij weten niet.
Oude gezel die met ons schreed door d'eeuwen,
zoolang wij leven verstaan w'uw taal niet,
en als wij haar verstaan, is onze mond gesloten.

Wij weten dat de werelden vergaan,
dat de zonnen en dat de zonnestelsels
worden en bloeien en verschrompelen,
dat in den grooten tuin van het heelal
alle dingen ontluiken en verwelken -
maar wij weten niet of de ziel verwelkt.
Wij weten niet of gij aantasten kunt
het innerlijke licht, de vlam spiritueele
die wij voelen, in ons, een zeker zijn;
weten niet wat gij de ziel aandoet Dood,
omdat wij de natuur der ziel niet kennen.
Wij voelen in ons een ander beginsel
dan 't materieele, voelen een beginsel
in ons, los van ruimte en buiten tijd,
maar misschien is ons voelen zelfbedrog
en wat wij noemen ikheid, glans kortstondig,

weerschijn van 't lichaam die met 't lichaam sterft.

Wij weten dat niets onveranderd blijft
en niets vernietigd wordt van al het zijnde,
maar elk ding eeuwig groeit tot ander ding.
Aarde en zonlicht worden bloem en gras
en die weer lichamen van diere' en mensen,
mensenlichamen worde' aarde en bloem,
insekt en vogel, kleur en geur en stem;
gloeierende nevels worden tot planeten
waar levenskiemen de kosmos op zaait,
en dan begint een nieuwe levens-cyclus, -
het leven is eeuwige transformatie,
en 't zijnde enkel door verandering.
Maar wij weten niets van uw transformaties,
o ziel, als 't lichaam uit elkander valt,
want wij kennen u niet, ons eigen wezen.

Er zijn er velen van ons die gelooven
dat gij Dood, het bewustzijn met uw adem
dooft als windstoot een kaarsvlam dooft: 't is donker
waar flinkerde een kort lichtje, anders niet;
dat gij vernietigt met uw adem d'ikheid
die wij maar wanen onvernietigbaar.
Zij geven gronden voor hun sterk geloof,

noemen het zekerheid en klinkklaar weten,
maar zij peilden niet uw onpeilbre diepte
en menschenweten is vaak menschenwaan.

Er zijn er van ons die verzekeren
dat menschenzielen zijn verstrooide vonken
van een alziel, een groote geesteshaard,
dat menschlijke bewustheden zijn golven
van ééne moederzee, een albewustheid,
die vloeien uit door 't brein wanneer wij leven
die vloeien als wij sterven weer terug
in de wereldziel, 't bekken algemeene.
Zij geven gronden voor hun hoog geloof
noemen het als die andren, zeker weten,
maar menschenweten is vaak menschenwaan:
zij daalden niet, o Dood, tot uwe diepten.

Er zijn er van ons die verzekeren
dat ge niets zijt als een gordijn dat daalt
tusschen ons en de zielen onzer liefde
wanneer hun lichamen zijn uitgebloeid:
zij groeien verder in het universum,
zij groeien verder door de eeuwigheid.
Die dit gelooven zeggen dat de zielen
der dooden onze ziele' altijd omzweven,

er is geen scheiding maar ons oog is dof.
 Die dit gelooven zeggen dat de zielen
 der tot den nieuwen staat overgeganen
 onze liefde drinken als dauw en honing
 en liefde nederdruppelen op ons.
 Zij noemen zekerte hun zacht geloof
 maar menschen-zekerte is met waan doorweven
 en zij daalden niet tot uw afgrond, Dood.

Wanneer wij jong zijn en onrijp van hart
 als degenen die wij liefhebben sterven
 dan voelen wij de scheuring, het gemis;
 wij treuren om hen en beklagen hen
 dat zij derven de lichte rijke dagen,
 onze harten zijn om hun dood bedroefd,
 maar wij denken nog niet over uw wezen,
 o Dood, wij buigen over u niet heen:
 jeugd kan u niet in d'oogen zien en leven.
 Zoo lijden wij wanneer wij jong zijn smart
 als degenen die wij liefhebben sterven
 tot over hun gemis ons troost het leven:
 wie jong zijn troost het leve' over den dood.

Maar als wij vreugd- en smart- en strijd-beproefd,
 gerijpt en mild van hart, hen weg zien varen

over uw zeeën, waar ons hart aan hing,
en wij vermogen te wenden den blik
van de verscheuring en van de verarming
die g'in ons leven slaat o Dood, tot u,
u zelf uw ondoorgrondelijke wezen,
dan voelen wij een vreemde kalmte stroomen
door ons siddrend hart en zijn pijn bedaren,
want uw oogen, de donkre van geheimen
zijn ook licht van belofte' en zekre troost.
Als we zijn vreugd- en smart- en strijdgerijpt
wanneer de liefsten onzer ziele sterven,
dan troost gij zelf ons over wat g'ons aandeedt,
troost gij ons met uw diepen troost, o Dood.

Wat ge zijt weet ik niet, geen mensch die 't weet,
want het leven kan niet den dood verstaan,
deze wereld kan 't niet een andere wereld,
het zijn niet zijnloosheid. Ik weet alleen
dat ge de grens zijt van mijn eigen leven,
dat ge de grens van alle leven zijt.
Ik weet dat ieder ding begrensd moet zijn
opdat ook and're dingen kunnen wezen,
dus dat leven niet zijn kan zonder dood.
Dit is het eene wat ik weet van u:
dat ge moet zijn opdat het leven weze,

dat ge leven omstrengelt en leve' u.
En nog weet ik van u dit andre, o Dood.
Ik weet van u dat gij die zijt de groote
verscheurder, gij die onophoudelijk
ziel scheurt van ziel en liefde scheurt van liefde,
dat gij ook de vereener zijt die allen
en alles eenmaal weer te samen brengt.
Gij maakt de pijn, 't onstilbare verlangen
dat niets als gij kunt stelpe' en stelpt het ook,
stelpt het altijd; gij zijt de wonderspeer
wier aanraking de wond heelt die zij slaat
gelijk ook Liefde doet, dat andre wonder:
gij maakt als zij het rusteloos-begeerend
hart, het verteerde-van-verlangen, stil.
Gij roover, die ons stuk bij stuk ontgrist
der leden bloei en de schatten der liefde,
die knaagt aan onze rijkheid dag bij dag,
eens geeft g'ons alles en allen terug;
hoe meer gij ons ontroofd hebt in ons leven
hoe rijker ge ons maakt in u, o Dood.

Moogt ge vereenen in de zijnloosheid
die 't zijnde niet begrijpt, moogt ge vereenen
in den getransformeerden zielestaat,
brengt vernietiging g'of metamorfoze,

o Dood, o Trooster, ge vereent altijd.
Moogt g'in de volheid van de wereldziel
vereenen, - dèze zekerheid is onze:
't uiteen-gescheurde brengt gij weer te saam,
door u zijn al onze smarten kortstondig
en al ons hunkeren vergaat door u.
Dit is het andre wat ik van u weet,
en het is genoeg tot den diepen vrede,
genoeg om door de dagen van het leven
te gaan, hen voelend heilige geschenken,
en rustig voelend hoe gij naderkomt.

Wij weten dat de werelden vergaan
en de lichamen vallen uit-elkander:
hun elementen worden nieuw-gevoegd.
Of het de ziel des mensche' ook zoo vergaat?
Of dat haar vlam brandt, een eigen beginsel
los van de ruimte en buiten den tijd?
Wij weten niet wat van de zielen wordt,
wij weten niet het wezen van den dood
omdat wij 't wezen van de ziel niet weten.

Met nieuwe oogen

I

Open gaan mij nieuwe oneindigheden
en ik zie nieuwe horizonnen zwenken
mij toe: wederom lokt het pad van denken
dat ik beschroomd in mijn jeugd ben geschreden,

toen ik zocht met het bezit van een vrede
verheven boven sterflijk heil te drenken
mijn ziel, zocht naar zekerte die niets krenken
kon, en wijsheid uitgaande boven rede.

Toen dacht ik nog dat men wijsheid kon plukken
gelijk een stalactiet aan de gewelven
van den tijd, buiten ons voor ons gegroeid;

sinds leerde ik dat men haar niet af kan rukken
van vreemden grond, daar zij rijpt in ons zelve,
kern waar 't beleven langzaam toe vergloeit.

II

Toen ik jong was leefde ik aandacht-verzonken
in een stille welige sfeer het zachte
leven der liefde-gedrenkte gedachte
en levens snerpande geluiden klonken

daar niet. Maar het was of mijn sterren blonken
in ijle ruimten en mijn diepst hart smachtte
naar te zien inslaan d'ideale krachten
in 't leven, als hout maakt tot vlammen vonken.

Toen klonk een stem: Zie de gedachte trekken
menschheid omhoog en zie de liefde binden
donkere scharen tot heiligen strijd;
de aarde vloeit reeds over als een bekken
van heerlijk pogen: kom tot ons verblinde
die zoo lang smachtend ver gebleven zijt.

III

De nieuwe horizonnen vlogen open;
ik zag de worstling-van-nu zich ontvouwen,
ik zag de glorie der mannen en vrouwen
in haar, maar enkel door den tijd omdropen

niet door de eeuwigheid. Ik kon niet knopen
het nieuwe willen aan het oude schouwen,
ik merkte niet d'oneindigheden blauwen
boven 't getijde van mijn liefde en hopen.

Maar nu is een nieuwe stem opgeklonken
die zegt 'Leven is drang omhoog, is 't worden
van god in ons, en daartoe dient dit werk'; -

ik drink als ik in lang niet heb gedronken
en voel mij met een nieuwe kracht omgorden
en weet te bouwen aan een nieuwe kerk.

IV

O lange weg die menschheid is gegaan
om 't zijn te denken enkel vervloeiingen,
om zich met die gedachte te doordringen
geheel, het zijn als worden te verstaan; -

om te leeren zich aan iederen waan
van iets blijvends en iets vast te ontwringen;
om te wennen aan 't met den vloed der dingen
naar verte' altijd-wijkende op te gaan;

om op te losse' in eeuwge wordens-gangen
d'aarde, de sterren, het zelf, alle zielen,
het universum en eindelijk god.

Om te overwinne' ingeschapen verlangen
naar voor een opperste vastheid te knielen
en te schuilen in een eeuwig gebod.

V

Goddelijke baring schuimt in de kolken
van het heelal. Er dreunt immense hijging
door d'eeuwigheden heen: de levensstijging
der wezens die d'oneindigheid bevolken.

Telkens werpt zich haar tegen de bedreiging
des doods: falen en ondergang omwolken
haar luister zwart; telkens, door nieuwe volken
vlamt weer d'onverwinnlijk opwaartsche neiging

die Leven stuwt. - Zoals rijzende zonne
de boomtoppe' aan de heuvel-horizonnen
in bovenaardsche glorie lichten doet,

zoo kust dit weten nu met zaalge glansen
hen die, staande op levens hooge transen
vangen zijn eersten wonderbaren gloed.

VI

Aan de borst van deze zielvolle warme
gedachte-moeder werpt zich mijn verlangen
en voelt zich binnenhalen en omprangen
door levenssterke koesterende armen.

Wat is dat schoon, wanneer men na het lange
omzwerven thuiskomt, en wordt in erbarmen
en lichtende wijsheid gebed! Hoe zwermen
van mijn ziel uit zegenende gezangen

nu ik weet, dat ik eens gerust zal glijden
den schoot der eeuwigheden in, die wachten
op te nemen 't eeuwige in mijn wezen;

al 't andre zal verzinken in de tijden
maar wat dat nieuw verwierf in vurig trachten
door alle oneindigheid mijn eigen wezen.

VII

Niet in de schemerige zuilen-dreven
der tempels worden wij wedergeboren,
wij vluchten niet ver van der menschheid koren
om den God in eenzaamheid te beleven

die oprijst door ons hart. Maar in het leven
gaan wij, gaan om voor hen die willen hooren
in te luiden het morgendlijke gloren
van 't ontstijge' aan blinde noodwendigheden.

En hoe meer wij het goddelijke wekken
in de borst der ontgoddelijkte scharen
des te heller vlamt het op door ons zelve;

zóó vervullen wij in het openbare,
wat eeuwen her bereid werd in het bekken
der stil-schemerende tempel-gewelven.

VIII

Het diepste leven is een schuwe hinde
die vlucht voor geraas en luide gezichten;
wie haar heerlijkheid voor zich wil òp lichten
doen, moet met de stilte zich vaak verbinden.

De eenzaamheid moet worden zijn beminde
en voor de lokkingen mag hij niet zwichten
der wereld, maar in 't hooge hout der dichte
gepeinzen, zijn wel van lafenis vinden.

Laat dan, verzadigd van innerlijk schouwen
hij, vast in heel zijn ingetogen loopen
vernieuwd, tot de menschen glimlachend gaan

om wat hij won deemoedig hun t' ontvouwen;
maar 't pad der stilte blijf' hem altijd open
en hij zwerfde daar nimmer ver vandaan.

IX

Tot de wereld moeten groeie' onze werken;
kindren der wereld mogen wij niet wezen;
boven haar woeligheid moet uitgerezen
ons hart gedachten bouwe' als hoge kerken.

Aan der liefde lach mogen wij ons sterken
en in haar schoot van onzen pijn genezen;
onverbidlijk haar zuster afgewezen
dient, die ons komt verleide' op bonte vlerken.

Zoo als een oude wijze wilde scheiden
van 't leven, zóó willen wij in zijn volten
omsponnen van lichtenden vrede staan;

'meer zeggend dan verliefd' zullen wij schrijden
over der dagen heuvle' en door de holten
der nachten, sterk door weten, vrij van waan.

X

Als wij voelen in ons het weten stralen
van hoe menschheid te verlossen uit blinde
noodwendigheid, in haar de welgezinde
klare bewustheid te doen zegepralen, -

als onze liefde telkens komt neerdalen
naar 't veld der daden om haar prooi te binden
en mee te voeren, dan zal dood ons vinden
vol van den wijn, dien hij niet doet verschraken.

God groeit in ons: in u in mij in allen
naar mate wij ons moediger verheffen
ten strijd voor het bewuste menscheidsleven
en voor het aldoordringend welgevallen
der Liefde. - Welke schaduw kan nog treffen
wie deze gloeden voor zich uit ziet zweven?

XI

Wij die gelooven in den diep in menschen
wordenden God willen met woord en daden
bestrijden d'onophoudlijke ongenade
die telkens doet het godlijke verflensen

in 't menschgeslacht. Wij willen 't groote wenschen
dat nu weg kruipt langs't pad der nood, beladen
met vrees, verlosse', opdat langs nieuwe paden
het stijge, licht, en vrij van lage tansen.

't Hoogre zelf der menschheid lag ingesponnen,
een pop, en door de starre grauwe boeien
kon men niet 't innerlijk geschieden lezen;

nu is na lang-verborge' inwendig groeien
gedaante-wissling ten leste begonnen
die menschheid maakt een vrij-opzwevend wezen.

XII

De oude wijsheid schuilde in schemerduister,
noemde haar diepste zwaarste levensweten
geheimenis: menschheid mocht dat niet eten
want zij moest liggen blijven aan den kluister

van het geloof. Daarom doofde haar luister
wijsheid in het symbool en deed vergeten
zijn zin; zelden maar steeg door smalle reten
van het wondre geheim een vaag gefluister.

Maar nu is vrij geworden' in barens pijn
dit weten, door de wereld slaan zijn gloeden
hoog uit: 'God in het universum wordt,

wordt in de Menschheid ook'. Wie het bevroeden
zien vol ontzag in elkanders verschijning
't wonder der levens-stijging uitgestort.

XIII

Het is niet zwaar te bekennen met woorden
dat in elken mensch een God slaapt, bevangen
van dróóm, niet zwaar het oneindig verlangen
te duide' als geprevel door hem gezonden

omhoog. Maar het is zwaar om niet te wonden
God-in-den-mensch met de begeerte tangen
van hebzucht en van heerszucht: door de lange
eeuwen wordt dit weten het laatst gevonden.

Uit machteloosheid is 't geloof geboren
'alle menschen Gods kindre'; - in deze rede
konden de tragen en de zwakken vluchten:

wij echter wille' in ons God zingen hooren,
hem rijzen zien door aller menschen leden
en zette' in alle zielen bloem en vruchten.

XIV

Liefde is d'eenge kracht die de ziel naar boven
draagt tot de sfeer van het eeuwige leven
van zelf; zij bevleugelt ook 't laagste streven;
daarom wil ik haar boven alles loven.

Als ontgoochling en twijfel ons ontrooven
't geloof dat menschheid eens omhoog zal zweven,
laat ons dan 't wonder der liefde beleven
één oogwenk maar: wij zullen weer gelooven.

Al het moeitevulle inwendig schouwen
en heel de spanning van de zielekrachten
verwerven zwaar, wat Liefde spelend wint;

daarom moet men op haar uitvloeijing bouwen
het nieuwe rijk en de taak der gedachte
is dat zij alle poorten open vindt.

XV

Dit is de zin, dit zijn de wezens-trekken
van de liefde waarin wij ons vereenen
ten strijde om menschheid te maken ééne
gemeenschap, één groot overvloeiend bekken.

Om liefde's vloed den rots te doen bedekken
van haat en nijd met al zijn spitse steenen,
om haar zuivre lach en haar zielvol weenen
langs alle stranden der wereld te wekken.

Dan zal in de menschheid, vol rust, en veilig
voor haten, worden een nieuw hart geboren
als in den lievende een nieuwe lach

ontluikt. En daarom is ons willen heilig
en onze strijd het morgendlijke gloren
door d'eeuwigheden, van een nieuwen dag.

XVI

En gij, o Smart, die als de ziener zeide
zijt 't snelste dier dat tot het doel ons voert:
Verdieping-des-Levens, zult losgesnoerd
van ons, gij ondergaan in 't groot verblijden?

Neen: eerst in waarheid ons opwaarts geleiden
als niet meer voor uw trekken 't masker loert
van felle pijn, maar in uw oog ontroert
de weemoed, waar vreugde' over henen glijden.

Ook om u te verlossen, Louteraar,
is 't dat wij onze strijddedachten slijpen,
opdat uw helle kern worde openbaar

die nu schuilt in der donkre zorgen rijpen,
opdat eens in smart, edel en vruchtbaar
als omsluiert zonlicht, de zielen rijpen.

XVII

Allen te geven goddelijke wijding,
alle zielen naar 't licht omhoog te dragen
door los te binden wat hen met het lage
vereent: dat is de nieuwe levens-tijding.

Die maakt nu over d'aarde een verblijding
uitwapperend boven de donkre hagen
van onze levens naar het toekomst-dagen,
gedachtebeeld, lichtstralende verschijning.

Eens zal uit diepte van 't heelal opklinken
blijde verwondering, als die 't bewonen
schouwend naar de lang-duistere planeet,

zich reppen zien, met gezichten die blinken,
der aarde vrije dochteren en zonen
omhoog langs 't pad dat vervolmaking heet.

XVIII

De maning stijgt uit diepe wezens-gronden:
‘Ga uit, zeg het geloof dat vlamvend splijt
den harden rots van waanzin en van zonde
die ons van de blauwende verten scheidt.

Ja, zeg wat gij in uw hart hebt gevonden
aan zoete, lang-gepuurde zekerheid;
doe zóó mijn wil, van mij die door de monden
der menschen spreekt in die trompet, de tijd’.

Ik ga, o Stem. Als een kind aan de hand
van moeder gaat: in gewillig vertrouwen
en zonder omzien, vast in uw gena.

Ach levens-plannen die van 't klein verstand
maar maaksels zijt... d'Oneindigheden bouwen
en wij zijn de steenen... ik ga, ik ga.

Verandering en eenheid: een mijmerlied

De oude, deinende wijze,
stem van bewogen peizen
die lag in mijn hart lang stom
komt op de deining weerom.
Deining wekt mijmerij,
voert van wat ging voorbij
herinnering weer omhoog
waar haar grijpt het geestes-oog;
zij roept in den slapenden akker
de toekomst-zaden wakker:
deining doet alles vervloeien
en tot elkander groeien.

De zeepaarden rennen aan
over de waterblinkbaan,
de zeepaarden steigren, melkwit
schuimt hun zilvren gebit.
Het schip snijdt snel en recht
door borrelend schuimgevecht
vooruit: daar achter blinkt baan
waarover het heen is gegaan;
ver over het zeegelaat
ligt die strak-getrokken straat.
En daarachter weer geurt het land,
het mild-gearde land

in schoone verzadiging, want
het is hooimaand, de morgen glanst:
en zilverschuim als hier danst
over de golven der zee
bekranst met schoonheid en vree
aan den einder de wolken. - O zwel
eenmaal zóó, zilverschuimig spel
van gestapelde wolken, rondom
een aarde die ligt als een kom
boordevol van liefde en heil;
wachters zoo zacht en zoo steil,
vol lichtende heerlijkheid,
vol zwichtende vormrijkheid,
o dat uw blinkende wal
eens omkranse niet langer een stal
van haat en ontzetting en moord,
maar het Eden waarbij behoort
uw zilver-doorgloriëd schoon.

Droom voort, mijmerij, droom voort;
houd aan, zacht-bewogen toon;
laat uw wijze niet worden gestoord
door smart die nu altijd wil
uitbreken hoog als een gil,
door felle vertwijfeling

die pas het eerste licht ving
van verre ster die opstijgt:
laat de droom die vormen krijgt
voortspinnen zijn schemerlied,
en stoor de deining niet.

Ik heb nog eens zoo gestaan,
ik ben nog eens zoo gegaan
onder mij schuimend wit
der zeepaarden zilvren gebit;
toen voerde een donker schip
mij heen naar de steenige klip
der eenzaamheid, waar ik vlood
voor den haat, den donkeren dood
der liefde. Rondom mij lag
breed het waterbed waarin ik zag
't wrak der makkerschap zinken omlaag.
Voert een ander schip mij vandaag
terug? Over den zeerug
voert een schip-van-geluk mij terug
naar makkerschap en haar feest?
Ben ik al dien tijd geweest
als eene die lag verzonken
in een slaap zonder droom, zonder vonken
van het licht dat heet bewustheid?

Ontwaak ik nu weder, bereid
tot de oude vreugden en smarten?
ben ik met veel andere harten
weer gestemd op denzelfden toon?

In het land zoet van zomerschoon,
in het geurende land, dat ligt
welig van morgenzonlicht,
bekranst van zilverzwane
wolkzwellingen wonderbare
is een oude stem opgeklonken:
ik heb makkerschap weer gedronken,
gemeenschap van strijdende willen;
heb eindelijk kunnen stillen
den langen dorst die schroeide.
Strijdbare liefde bloeide
met een ruk in mij open, als in
de prairie bij regenbegin
het dorre hertooverd wordt snel
tot bloemvlamme' en vlinderspel
en zoemend luchtlevens. Een lied
van zegepraal schalt en zwijgt niet,
van leven ontbloeiend uit dood:
zoo bloeit strijdbare liefde rood
in mij open; warmte welt

waar het kil was, de hartklop versnelt
zich tot oude begeerte-pracht,
moed vlamt, purpren liefde lacht.
O te zijn tusschen makkers een keel
van hun verwachting, een veël
die al hun smarten uitklaagt;
een gouden luiden dat draagt
over de aarde voort
hun gouden opstandings-woord!

Hart, keerde uw jeugd weerom?
Werd de dag van gisteren stom
en doof en blind in u? Is verwischt
verleden in u, zeg, is 't
lidteeke' in uw ziel vergroeid?
Kan men uit het bloed dat vloeit
wegwasschen het bijtend zuur
van den aldoordringenden duur?
Zijt ge als een slinger die
een hand eens deed stilstaan: wie
hem weer doet loopen vindt
dat de tijd opnieuw begint.
Neemt ge, mijn ziel, weer bezit
van uw oude domeinen? Zit
ge weer hóóg op den ouden top?

Hoopte zich niets in u op?
Werd niets in u zwak en zwond
als het licht uit avondstond,
als sappe' uit November-blad,
als leve' uit vervallen stad?
Schrijdt ge door uw dagen weer
o mijn ziel, dezelfde als weleer,
gelijk een sprookjesprins vindt
dat zijn leven weer begint
waar het afgescheurd werd als een lint
toen des tovenaars wreed gebod
verstilde voor hem en zijn slot
den vlietenden levensstroom?
Kan men, - als wie uit een droom
ontwaakt, weer inslaapt en in
zijn nieuwen slaap het begin
van zijn ouden droom verder voert, -
door oude ontroering ontroerd
stuwen wil langs dezelfde baan
die hij in 't weleer is gegaan?
O Leven, zeg, kan ik mij, sterk
weer storten in het oude werk
met alleen dit eene voor goed
weg uit mij, de harde hoogmoed
die alle levenswateren acht

doorpeild, verdiept en verzacht?
't Heerlijke wat ge smartlijk wont
en niet anders winnen kondt:
het voelen aangevleid
tegen oneindigheid,
kan het samen in u bestaan
met het onvervaard uit-gaan
tot één doel, o mijn ziel, geleid
door den leidsman partijdigheid;
met den wil tot het brandend gevecht
voor één heil en één deugd en één recht?
O hart, kan het hart vereenen
in zich middaggloed die de steenen
verzengt met het klare milde
van 't avondlijk-verstilde?

Zeepaarden bruisen aan:
zie ze over elkander slaan,
zie het borrelen melkwit
als schuim vlokt om paardengebit.
De zeeweg glanst strak en recht
die het schip heeft afgelegd,
de zilveren wolkenkrans glijdt
in de blauwe oneindigheid
droomerig, droomerig voort.

O hart dat vaak werd misleid
door een mensch of een droom of een woord
of door eigen begeerlijkheid,
misleid nu u zelve niet meer
door dubbel-gericht begeer,
wek niet weer in u op den tweestrijd
die slaat met machteloosheid!
Beken het u zelve, hart: tijd
is niet een leege schaal,
duur is een waarachtig verhaal
dat zijn inhouden verder spint
en aldoor nieuwe inhoud wint
maar nimmer opnieuw begint.
Alles wat ooit is geschied
behoort tot het zijns-gebied
voor eeuwig, werkt in het zijn
verandering uit groot of klein.
Daarom is elk innerlijk zijn
een faze in 't eeuwig verhaal
die nimmer terugkeert: eenmaal
is alles en dan nooit weer,
omdat door te zijn het de sfeer
veranderde waar het uit kwam,
iets daarvan medenam
en iets toevoegde aan haar;

en gelijk een golf, een zeebaar,
ópkomt uit het wateren rijk
en zich omkrult en even rijk
is van uitrollend leven, dan spat
uiteen in schuim en zilt nat
en zich nimmer meer oprolt
als zij ééns zich heeft uitgerold,
zoo rijst ook het oude zelf
nimmermeer uit het grondloos gewelf
der oneindigheid nieuw maar waar 't staat
spat het uiteen en vergaat
en brengt mede aan zijn hand
een nieuw wezen in 't levensland,
een nieuw wezen, een ander zelf.
O mijn hart, zoo zijt gij ook niet meer
uw oud zelf want uw oud begeer
werd vernieuwd met uw vleesch en uw bloed
en de oude Liefde vol zoet
en bitter en de droom die vergeet
al 't andre en snikkend weet
één smart maar, en juicht in één heil
en de wil die gelijk een pijl
afvliegt op één doel: ze zijn
u niet meer, de oude lijn
van uw wezen is omgebogen,

ge ziet met nieuwe oogen,
ge begeert met een nieuw gemoed:
alles zinkt in den eeuwigen vloed,
uw oude zelf is verzonken
in het worden, door worden gedronken.

Zooals in het ebbend getij
nog een hooge golf aanvaart
die de vorige streeft voorbij
eer de afgrond alle vergaart, -
zooals het stervend vuur
nog eenmaal tot vlam opslaat,
zooals in het stervens-uur
de pols nog eens sterker gaat,
eer het hout tot asch verkilt,
eer leven het lijf verlaat,
eer de groote heilige stilt',
zich spreidt over het gelaat,
en de kalme majesteit
des doods over trekken ontbloeit,
die waren vaak ontwijd
door zorg en door hartstocht verschroeid, -
zooals Liefde ook eer zij vergaat
nog eenmaal ópleeft met kracht,
zich aandrukt tegen Liefs gelaat,

en dan wegzinkt, sterft in nacht; -
zooals in de echo het lied
en het woord zich nog eens herhaalt,
nog eenmaal weerstand biedt
aan dood die ze achterhaalt, -
zooals alles wat sterven gaat
vóór 't sterven nog eenmaal stijgt
tot leven, den val weerstaat
in het niet, die het bedreigt, -
zoo bloeit nu in u, mijn hart
nog eenmaal op wat ge waart,
zoo heeft het half-verstard'
verleden in u vergaard
nog eenmaal kracht om te baren
een laatste begeerte-bloem
en de oude droomen vergaren
door u hun laatste roem.
De oude vreugden zingen
door u hun laatste refrein,
en de oude verrukkingen
heffen hun laatste golflijn
omhoog door uw gedachten,
het oude klokkenspel
beiert zijn laatste verwachten
door uw wezen; de oude wel

borrelt zijn laatste frische
omhoog tot uw heete leden;
alles lijkt, alles lijkt of het is de
opstanding der gezonkenheden;
alles lijkt of weer gaat
herbeginnen het vroegere leven,
alles lijkt of nog staat
de romp van het oude streven
overend waar ge die hebt verlaten
en ge daaraan verder kunt bouwen;
alles lijkt op de oude straten
met de oude gebouwen;
alles lijkt op dezelfde getouwen
en het web van dezelfde draden:
alles lijkt of dezelfde wade
ge verder gaat weven, de blauwe.
De spoel der zelfde woorden
schiets haastig op en neder,
de hamer derzelfde woorden
vaart dreunend op en neder;
het zijn dezelfde gezichten,
verlangen lijdt honger, het oude,
dezelfde flinkerlichten
dwalen door dezelfde wouden,
dezelfde klare starre

staat te misleiden bereid
door dezelfde donkere warre
dichte verstrengeldheid.

En toch is dit alles waan:
het zijn maar schimmen die komen
door het werkelijk bestaan
hun valsche schijn opdroomen,
die maken den zin verward
van het nu, het eenig-ware,
het zijn maar schimmen die staren
door de vensters van uw hart.
De wereld heeft zich bewogen,
de dagen en de dingen
hebben in zich opgezogen
vloeden van herinneringen;
elk verlangen is dichter gekomen
tot het murve zware hangen
van vervulling, of 't worde' opgenomen
in den stroom van ander verlangen;
de oude leuzen en woorden
zijn van nieuwen zin gezwollen,
als altijd langs oude boorden
weer andere wateren rollen.
Een nieuw geschieden heeft

nieuwe namen gekregen:
duur is neergestroomd als een regen,
leven is verder geleefd.

En ook gij zijt door de straten
geschreden mijn ziel der dagen:
ook in u heeft achtergelaten
't geschieden zijn fijne lagen;
ook aan u, ook aan u wrocht de duur
als een rustloze zee aan kusten
die hiér wegvreet van den duinmuur,
en dààr aandraagt naar hare lusten
soeverein en regelloos,
die de stille kuilen boort,
de grotte' en verborgen gangen
waarin de vloed uitstort
zijn dond'rende zegezangen,
die aanslibt de gele banken
- de ebbe doet ze blootkomen -
waartusschen op blauwe blanke
ondiepten de meeuwen droomen;
gij ook hebt u omgord
met daden nieuw en gedachten,
ook in u heeft Leven gestort
den troebelen stroom zijner krachten;

het heeft u uitgewasschen
gelijk de beek het zand,
het heeft uw korrels gewasschen
met zijn scherp-woelende hand.
Het heeft uw steenen gegrepen
en tot zachter rondingen
heeft het uw steenen geslepen
en naar verre mondingen
heeft het ze meegevoerd
in aldoor geslijp en geschuur,
heeft uw wezen anders ontroerd
op den stroom van waarachtigen duur.
En uw hart kan niet meer leeren
weer te zijn wat het was vóór dit nu
dan de ronde steen kan keeren
tot veelkantig zijn en ruw;
en uw hart kan niet méér herworden
wat het was voor dit kneuzend gebeur,
dan 't gewasschen zand kan worden
weer korrelig bruin van kleur.

O veel jaren verlangdet gij
u te storten in 't levende volle
opnieuw, als een paard in een wei,
in den kruidigen strijd u te rollen;

o veel nachten hebt ge begeerd
te zijn tot één wil weer gegoten
tot één taak alleen gekeerd,
eenig en vastbesloten.
Als een eenzame wolk stond gij:
aan verre horizon
trokken de kudden voorbij
der wolkstoeten naar de zon
en gij mocht u nimmer werpen
hun tegen, ge zaagt ze gaan:
uw hart verscheurde het snerpen
van smart om 't alleenig staan.
In u zoemde altijd verlangen
als in een kast een bij
door al de diepe gangen
van uw lange mijmerij;
o hoe hebt ge dikwijls geblaat
als een eenzaam schaap op een wei,
en het uur van uw dag werd laat.
O hoe hebt ge dikwijls geklaagd
in uw hart, en smeekend gevraagd:
'gaat Leven zóó verder voorbij'?
Uw leven werd anders vol,
maar ge wist het zelve niet,
een ander hart in u zwol

dat zou baren een ander lied,
maar ge voelt het zelve niet,
ge waandet uw hart het oude,
ge zocht het lichtend verschiet
waar uw heil uit aanvliegen zoude
ge zocht naar een dagend licht,
dat zou zijn u toegewend
maar uw heil droeg een donker gezicht
en ge hebt het niet herkend.
Het is vlak vóór u komen staan,
gij zijt er toe ingegaan,
maar ge wist het zelve niet
eer het ópstond door uw lied.

En nu zou het zijn de tijd
om weer de handen te reiken,
maar gij voelt schuchterheid
en verlangen uit te wijken.
En nu zou het zijn het uur
den ouden wil op te vatten
maar in u werkte ook de duur
en spijkerde nieuwe latten
waaraan de nieuwe ranken
zich hechten en omhoog stijgen,
ook in u heeft Leven de klanken

vernieuwd van het binnen-eigen,
want gij ook staat onder de wet,
gij ook zijt haar onderworpen,
gij ook werd in 't groote net
dat natuur heeft uitgeworpen
bij de geboorte gevangen;
gij ook kunt niet vasthouden
uw oud zelf, uw oud verlangen,
uw oud lied, niets van het oude.
Geef u over, o ziel, en hart, laat,
laat af van uw spartelingen:
gij kunt het geschieden niet dwingen
weerom langs de oude straat
als een voerman zijn steigerend span
weerom dwingt met vloeken en slagen
en doet rollen den zwaren wagen
den zelfden weg dien hij kwam.
Gij kunt de leege fantomen
niet weer vullen met levend bloed,
gij kunt de verbleekte droomen
niet doen fonklen in morgengloed.
De stem die ge dacht dat u riep
was een echo uit oude jaren
die nog in uw windingen sliep,
het licht dat kwam aangevaren

tot u, was maar een weerschijn,
een matte straal zonder sterkte
van het licht dat eens in u werkte:
o keer in tot uw nieuwe zijn,
keer in tot het koepelend-wijde
van uw nieuwe gedachte-stad,
en laat tusschen uw vingers glijden,
uw paarlende zielechat.

Gij ziet de dingen nu staan
in het licht der eeuwigheid:
gij kunt niet langer ingaan
tot den wisselglans van den tijd.
Gij ziet de dingen omdropen
van een wit eeuwigheids-licht:
gij leest niet meer enkel, met hopen
en vreezen, het tijdsgezicht.
Gij kunt u niet meer begeven
in het juk van den korten dag;
gij kunt niet meer trillen en beven
van vreugd om zijn korten lach.
Gij wankelt tot andre verschieten,
gij tast naar een blijvender zede:
het broederlijk groot genieten
bloeit voor u uit eenzaamheden.

En ook uw broederlijkheid
is ondergedoopt in dat licht,
en ook uw barmhartigheid
kreeg een onvermurvbaar gezicht,
want ge zijt dieper gedoken
sedert het dappere jagen:
in het hart zijn bloemen ontloken
die niet groeie' in luidlevende dagen.
Ge hebt in een spiegel gestaard
waaruit enkel de stilte glimlacht,
ge hebt in uw hart gegaard
iets van haar zwijgende kracht;
ge zijt niet langer verknocht
aan leven met lijfsbegeeren:
ge hebt leven ook gezocht
waar het lijf niet kan inkeeren;
ge hebt u afgewend
tot wat maar verschijnt in eenen,
ge hebt in u zelve erkend
een glimp van het algemeene.
Voor u is voorbij de tijd
van het donkre warme verlangen
om aan den tros der menschheid
als een zwellende druif te hangen.
Voor u is voorbij de tijd

van warmte in zichtbaarheid
en dronk van broederschap
met de levenden uit één nap.
Voor u komt de tijd - zoo ge niet
terugdeinst voor wezens-verdriet,
want zonder smartelijk scheuren
kan in 't zijn geen groei gebeuren -
dat ge u kunt ópbeuren
tot dragen in u gestaag
het lichte wereld-gebeuren
zonder weifling en zonder vraag,
dat ge glimlachend kunt reiken
tot de gronden van het zijn
waar als wortels van dennen en eiken
Dood en Leven verstrengeld zijn, -
dat ge u kunt verheffen
tot de klare broederlijkheid
van het eene Leven beseffen
in alles en altijd.
Maar zoo ge terug verlangt
en het oude nog zwaar in u hangt
dan zult ge dit niet bereiken,
dan schommelt ge tusschen twee rijken.

O bedrieg u niet weer mijn hart,

mijn ziel raak niet verward
in het jonge verlangen in
een nieuw zwak schemerbegin.
Neen ge zijt nog niet los:
ge zijt nog een druif aan den tros,
ge zijt nog een duif die koert
om den doffer, ge zijt nog omsnoerd
met het zachte koord dat bindt
menschekind aan menschekind:
liefde die maakt vol vrees
het hart van te worde' als een wees
eenzaam, liefde die maakt
dat het hart als een baken waakt,
over de zee van het zijn
uitzendt bevenden lichtschijn,
ge zijt nog een aarde-kind,
als elk die liefde bindt,
dat de Maaier kwetsbaar vindt
als elk hart met een ander vergroeid,
dat niet hoog-alleenig bloeit.
Ge zijt nog niet vrij en niet los,
ge zijt als een boom in een bosch
onzichtbaar aangeleund
tegen makkers, en die kreunt
wanneer de stormwind hen brak.

Ge zijt nog zeer broos en zeer zwak.
Ge zijt nog vol broosheid.
Ge zijt nog niet ver gegaan
den weg verlangenloosheid.
Ge ziet den dood nog niet aan
met den blik van rust-zekerheid
die enkel kan uitgaan
van hem dien de dood van niets scheidt
omdat hij alleen bezit
wat eeuwig is: ge wordt wit
als ge bedenkt hoe zijn slag
kan maken tot nacht uw dag.
Ge zijt nog vol wankelheid
en vol afhankelijkheid:
ge gaat nog rond met de nap
om een dronk van broederschap,
ge zijt nog een boom uit het bosch,
ge zijt nog een druif aan den tros,
ge zijt nog niet getreden
uit uw lichamelikheden,
ge zijt nog niet stervens-rijpe:
aan u is nog veel te slijpen.
Maar ge kunt verder leeren,
ge moet niet terugkeeren,
de golf rolt niet achterwaarts,

zoo wordt ge niet weer gansch aardsch
in uw liefde en uw drang:
ge moet naar dat gezang
nog luisteren dat u meevoert
tot waar enkel het eeuwge u ontroert.
Ge hebt het zware bestaan:
uw hoop zien ondergaan
eenmaal - en toen nog eenmaal
geweldig, heel de wereldzaal
daverde van dien ondergang.
En ge hebt gehoord den treurzang
neuriën door het hart: 'nimmermeer,
nimmermeer' die zoemt als een wezen
wegvalt uit aardsche sfeer
en meeneemt een stuk van ons wezen.
Ge hebt u niet vastgemeerd
aan smart maar zijt uitgevaren
en hebt den blik gekeerd
naar verten, niet-openbare:
ge hebt u aangevleid
tegen de oneindigheid.
Verkrumelt opnieuw nu uw werk
dan weet ge: onaangerand
blijft de eene waarachtige kerk
en ge vlucht naar dat vaderland;

en keert de Maaier weerom
dan draagt ge in u zijn wezen,
niet als een duistere kom
maar als een heilig lezen,
maar als een oog binnen-in
draagt ge in u zijn zin,
maar als een heilig weten,
de stille majesteit
van een ongerepte keten
met blanke sneeuw bespreid,
maar als een hooger wezen
dat u zijn schatten ontsloot:
ge zijt eenmaal opgerezen
tot het aangezicht van den Dood;
ge zaagt zijn welving hoog
opgaan voor uw geestesoog,
welving waar de eenling door glijdt
in de zee oneindigheid:
ge voelt die nu om u altijd.

Ge kunt niet weder worden
wat ge waart in uw jongen dag,
toen de strijd voor een nieuwe mensch-orde
gelijk een reusachtige vlag
voor u met zijn schitterbanen

oneindige verten afsloot
en bedekte duizend lanen
uitstralend naar 't strand van den dood.
Nu is de kleurige logen
die u maakte vast en hard
gewasschen van uw oogen
en gedropen van uw hart;
het recht-omlijnde leven
dunkt schraal aan uw rijper bloed,
want tusschen diepten die beven
tast uw hand en tast uw voet,
en toch blijft gij in 't oude streven
getrouw aan uw hoogste goed.

Zeepaarden steigeren aan,
ploffend over elkander slaan;
borrelingen melkwit
omschuimen hun zilver gebit;
weifelloos, snel en recht
snijdt het schip door het borlend gevecht:
achter hem glanzend-stil
reikt de baan, die sneed zijn wil
ver over de velden der zee;
wolkenkrans langzaam verglijdt
in zilvren oneindigheid

en langzaam glijdt mijn hart mee.
O menschenhart, droom niet meer
van terug te glijde' in 't weleer, -
maar droom ook niet van een vrede
vrij van uw eigen verleden,
los van uw aarde-bestaan.
Over den welvenden rug
van den duur draagt geen schip terug,
maar geen draagt tot de eeuwigheden
dan over der dagen baan.

Ruisch voort, mijn leven ruisch voort:
zoek van akkoord tot akkoord
naar de eindlijke harmonie
die moet liggen gedoken die
moet hange' in den levensboom
verschole' als een wensch in een droom.
En schrik niet als een snerpen krijt:
iedere wanklank verglijdt
ten leste in uw ruischen, Oneindigheid.

In het milde licht

I

Van alle menschen was eene het meeste
van mij en heel verinnigd met mij zelve;
sedert ik haar alléén daaruit kan delven
doofde een gloed om alle levensfeesten;

de geur werd flauwer van der dagen schelven
en zwakker de glans, die rond mensche' en beesten
hing toen ik jong was en mij tot hun leesten
machtig trok. Rondom mij begint te welven

een nieuwe vrijheid. Soms schrikt bij het denken
aan het verzinken in d'oneindigheden
't hart nog terug, wier zin het niet kan lezen.

Maar spoedig voel ik mij weer met rust drenken:
zij is immers daarin al voorgegleden
en nam een stuk mee van mijn eigen wezen.

II

Altijd was zij blijde wanneer ik kwam,
en zeker wacht zij zoo er wachten is
geduldig, maar toch in verlangen is
dat dit gescheiden zijn een einde nam.

Wat ik voor haar was moet ik eeuwig zijn
en zeker begeert zij, mij in haar wezen
weer op te nemen en te laten lezen
de melodieën van haar nieuwe zijn

in de wijder sfeer die haar werd ontsloten;
zeker zal haar vreugd uitstralen tot mij
wanneer ons beide één rythme weer omsloten
heeft, en omhoog beurt éénzelfde getij.

III

Zoo vaak bracht zij mij weg wanneer ik ging
en zeker zal zij wachten op mijn komen
zoo ik ontwaken mocht uit deze droomen
en intreên, schuchter, tot een nieuw begin.

Ik kan niet denken hoe dat wezen zal,
een weerzien zonder oogen, zonder zinnen,
maar ik weet dat zielen elkaar beminnen
en erkennen en dat d'onhoorbre val

van haar ziel naar de mijne mij zal geven
de heerlijk-warme, de ontroerde rust
van thuis te zijn, die voor mij werd gebluscht
toen de moeder gleed uit mijn aarde-leven.

Ik weet dat zeker, zoo de dood niet is
vernietiging, maar overgang, aleer
ik verder streve in een wijder sfeer
mijn hart zich laven zal van lang gemis

en voelen 't blij hervinden na de scheiding
en de vertrouwdheid en de koestering
en daarom is voor mij licht-neveling
om het uur van de donkre over-glijding.

IV

Wanneer het enkelleven gaat verglijden
en over het vertrouwd gelaat zich spreidt
als een waas van mysterie, de vreemdheid
die is de voorboô van het groote scheiden,

verschrik dan niet als ging een afgrond open
- omgeeft u niet altijd d'oneindigheid? -
en tracht niet de scheidende ziel te knopen
in het net van haar eigen eindigheid.

Of zij opstijgt tot hoogere volmaking,
dan wel valt naar wat zij niet kan verstaan:
vernietiging, - tast niet, in 't uur der slaking
haar hoogheid met uw aarde-droefheid aan.

V

Ik wilde dat aler mijn leven gaat
te neigen achter de donkere hagen
een sfeer om mij kon weze' als het gelaat
der aarde mild in late zomerdagen

wanneer de goudene namiddag-klaarte,
het onvolprezen zachtgezegend licht
oplost in zich der aardsche dingen zwaarte
en de trekken verreint van hun gezicht.

Zooals het licht dan is dat heemlen vult,
gezeefd, en meluw als een rijpe peer,
zoo wenschte ik in mij de atmosfeer
des geestes, amberklaar en honingmild

van liefde die door wijsheid wordt gezeefd;
en als 't laat zomerlicht de bruine heide,
het stoppelveld, de schure' en klaverweide
en het geboomte heilge schoonheid geeft, -

zoo wenschte ik te zien iedere daad,
ieder bloedrijk pogen en bloedarm falen,
ieder bukken en ieder zegepralen
in 't rijpe murve zielelicht gebaad.

En dan wenschte ik dat zich afwenden kon
de levenswil in mij, 't bloedwarm begeeren
van 't andre, om tot zichzelf in te keeren
gelijk een straal terugtrekt tot zijn zon, -

dat mijn dagen vulde het stille peizen
aan menschheid, haar schoone opwaartsche gangen
en schoone daling eens, wanneer verlangen
zal sterven in het hart der wijze grijze

menschheid, gelijk het in den eenling sterft.
O van milde rust overvloeiend bekken,
ik wilde dat ik mijn hand uit kon strekken
u te verwerve', als men een prijs verwerft;

ik wilde dat ik uw zachtheid zag vloeien
tot mij en het stilte-doorgeurd gerucht
uwer dagen vol avondlijk vergloeien
en vol eedle geur als van rijpe vrucht.

Maar stil mijn hart, ge moogt niet tot het denken
van den avond en zijn goudklare rust
u strekken eer zijn uren zelve wenken
en zijn adem de vlam uwer kracht bluscht.

De oogst rijpt en uw hand moet snijden, binden
heemvoeren; - o mijn hart de dag is lang
en uw verlangens mogen nog niet vinden
den weg naar avondstille, nachtgevang.

En na den oogst weer 't ploegen van de voren
en het uitstrooien van het nieuwe zaad:
de wereld wordt alleen telkens herboren
doordat de arbeid aldoor verder gaat.

En ge moogt u niet eigenmachtig laven
o hart aan den glans van dat ver gezicht,
niet droomen hoe ge eens de stille haven
zult binnenvallen in het late licht.

Droom en daad

I

Mijn hart is helder, en een klare kracht
klimt door mijn leden, die ik lang ontbeerde,
en de verrukkingen die ik verleerde
voel ik bevende nad'ren onverwacht.

Geen donkerte heeft over dit licht macht:
de wereldbrand die zooveel vreugd verteerde
staat stil voor deze vreugd die ik begeerde
en zocht zoozeer en vond, zoo sterk en zacht.

De schoonste kracht die door de tijden zwerft
voedt mij: de kracht van het opwaartsche willen
des levens, van den drang die nimmer sterft;

door mijn armzalige menschen-leden trillen
zijn wieke' oneindig, en mijn vaal hart verft
de glorie van zijn purpervlammend willen.

II

Ik weet niet of ge maar komt opgerezen
o zedelijken wil, uit maatschaps bloeien,
dan uit dieper oorsprongen óp kwaamt groeien,
oneindig-verre; ik kan uw bron niet lezen.

Maar ik voel van uw heilige kracht het gloeien
de laffe plekken in mijn hart genezen,
ik voel u het beginsel, dat mijn wezen
drijft tegen zware stroomen in te roeien.

Ik voel uit u als uit een haard van vuur
de vonken springen die mijn trage leden
zetten in gloed tot heilig avontuur,

ik voel van alle levenszekerheden
dit zekerst, dat ge zijt van eeuwgen duur
al wisselt uw verschijning met elk heden.

III

O vreugde-klaarte 'k heb u toch bereikt,
stilte in stormen, rust in zware deining;
ik heb u toch gevonde' in de verschijning
eeuwge kern, die slechts op u zelf gelijk.

Er is niets kleins meer, nu in de omlijning
van d'eenen wil elk enkel pogen prijkt,
nu aandacht boven d'enkle daad uitreikt
en elke opneemt in stralende verreining.

Strak-glanzend ligt de levensbaan voor mij:
gedaante' en daad gaan in elkander over
als dale' en heuvelen elkaar omgorden.

Diep zingt in 't hart der vrede rijp getij
en elk ding baadt in den glanzenden toover
der eenheid waar het deel van is geworden.

IV

Ach, op de kruiswegen des levens woeien
te snel voorbij de gezegende stonden
dat had een dieper rythme 't hart gevonden
en 't oor te luistren lag aan 's werelds groeien.

De reine heilige waarheden bloeien
immers het liefst op sprakelooze monden
en wie zijn diepste woorden zaait in 't ronde
ziet snel hun ongerepten glans verschroeien.

'k Dacht in mijn stilten dat ik was bereid
te spreke' enkel woorden die opwaarts dragen,
dat op mijn tong de toon der aandacht lag;

toen ik kwam in den luiden schellen dag
verzonk het liefst bezit naar dieper lagen:
ik vond geen woord dan het oude van strijd.

V

O hart dat telkens juicht: 'ik heb gevonden,
ik heb bereikt d'eenheid van droom en daad'
en dan weer kreunt onder een versche wonde
die leve' uw menselijke zwakheid slaat, -

hart, dat nu weer op droevig rythme gaat,
opnieuw door tweespalt gekerfd en geschonden -
'k zie d'eenheid wél, waaraan ge kunt gezonden
voor altijd, schittren als een licht gelaat.

Ik zie haar bouw van opperst evenwicht,
'k zie in haar oog de tegenstrijdige vragen
tot schoonste harmonieën opgelost; -

maar 'k zie niet of haar stap zich tot u richt
en toch moet g'aan uw lange tweespalt dragen
tot haar genade u daarvan verlost.

VI

Altijd in d'oude tegenheên gevangen!
Het ingekeerde en het ingetogen
zijn, puurt heerlijkheid voor de binnen-oogen
en tilt de ziel boven het kleine, wrange.

Daar bloeit zilvren schoonheid, liefde en meedoogen:
maar gij zijt daar niet, kind van sterk verlangen
en wil, gij met de warm-bebloosde wangen,
o Daad, die ons toch beuren moet omhoog.

Droomen kan de wereld niet opwaarts tillen,
en zijn wij dadig gaat de droom verloren:
dat is de smart, welk water kan haar stillen?

Waar wordt gesponnen het nieuwe gewaad
dat zal omplooiën menscheids morgengloren?
Welk wever weeft uw eenheid, droom en daad?

VII

O dat ik van de dagen van mijn leven
één dag omwickelen met dat weefsel dicht
en vast mocht, - éénmaal voelen mijn gezicht
in de sfeer van die eenheid opgeheven.

Dat ik eenmaal mijn daad als een gedicht
in de wereld zag glanzen stil-verheven,
dat ik mijn droom zag vliegen door het leven
als een ster door 't heelal vliegt, bron van licht!

Ja die dag zou mij opstaan goud-gemond,
mijn ziel zou hem met liederen omkransen,
mijn hart zou voelen dat een wond genas

die bloedde vele jare', een levens-wond:
mijn oogen zouden met de glansen glanzen
waarvan ik in heilige boeken las.

VIII

Ge weet toch hart, die tegenstrijdigheden,
dat wrijten, al die kloven al die scheuren
zijn enkel door het onvolmaakt gebeuren
der liefde in ons hart en onze leden.

Ge weet toch dat zij d'eenheid is, volstreden,
van droom en daad? Het wonderlijk opbeuren
van 't hart in beide? 't Menglen hunner kleuren
tot een puur licht van ongebroken vrede?

In ons hart vloeit de liefde traag en klein;
daarom, spinnen w'een droom, blijft geen kracht over
voor daad; drinken we zijn schuimenden wijn

dan duistert van ons weg het droomgetoover.
Was liefde algroot in ons, om ons zou zijn
droomschoone daad, als zon-doorvloten loover.

IX

Één daad is er, die staat geheel alleene
tusschen alle andere daden opgericht
en van den droom het parelende licht
vloeit als een zachte sluier om haar henen.

Zij is als zielsmuziek, verstild tot steenen,
als een door smart gelouterd, fel gedicht
en van alle spanningen wier vereenen
den droom bouwt is in haar niet één gezwicht.

Kalm staat zij in haar blanke majesteit,
zij die sterk is als strijd maar heeft verloren
al 't luide en het schelle van den strijd.

Gezegend de mensch tot haar uitverkoren,
gezegend elk die tot het Offer schrijdt:
in hem wordt droom en daad tot één herboren.

X

De offerdaad is gelijk een droom schoon
en heeft van den droom 't hooge stille wezen,
zij staat uit eigen krachten opgerezen
en rust in zich en is zichzelf haar loon.

Zij stemt de harten op den zuivren toon
der liefde, zij verdrijft het grauwe vreezen
uit hen, zij zendt door hun nerven en pezen
een golf van moed, zij pantsert ze voor hoon.

Door haar worde' alle stroomen uitgezonden
die d'aarde reinigen van stank en smet
en tot haar keeren alle stroomen weder.

Tusschen den drom der schelle luidgemonde
daden, schijnt z'als een hemeling neergezet;
bove' allen sterk, en toch zoo klaar en teeder.

XI

Zal de rust van het opperst evenwicht
waarnaar ik heb gezocht zoovele jaren,
waarnaar ik heb gestreefd als naar het ware
het zielsbevrijdend woord streeft het gedicht, -

zal de kristallen rust mij tegenstaren
eenmaal uit haar vergeestelijkt gezicht?
Zal mijn flikkervlam worde' een stadig licht
in de luwte van haar cypressen-blaren?

Ik denk niet, ik vraag niet, zie niet vooruit,
ik weet niet of leven mij uitverkoor
al heb ik mij in levens hand gegeven.

Aandachtig let ik op zijn groot geluid
en stamel heilge namen en voel door
mijn hart heilige huiveringen beven.

De vredige dood

I

Sterven is niet of een beker aan scherven
valt, 't is niet of een snoer knapt en de kralen
verloren gaan: het donker zegepralen
van niet-zijn over zijn is het niet, sterven.

Het is van de kleine beek het uitmonden
in oneindige wateren; 't vereenen
van het kleine deel met het algemeene
geheel: daarom hebben wijzen 't gevonden

eenvoudig, van geen verschrikking omgeven
altijd: zij stierven als een beek uitvloot
wetend dat hen vereenen ging de dood
met alles waarvan hen scheidde het leven.

Vereenen in der onbewustheid donker
of in het meerbewuste licht, maar zeker
vereenen, als de lippen met den beker,
als liefdes hunkering met haar geflonker.

II

Dood is gelijk aan diepe kreke' en baaien
die ver in de kusten des levens vreten;
hij is als schemeringen die weg-eten
't licht uit den dag, met stiller handen aaien.

Zijn snelle donkre schaduwscopen praaien
onze vloot, bontbevlagde, op alle breedten,
en in 't huis onzer levens zijn geen reten
waar niet zijn blanke vlokken binnenwaaien.

Hij is aan levens lijf als vastgezogen;
in 't levensvuur brandt hij donkere hollen,
in alle wezens werkt hij, hij verteert

de stof des levens, het gedurig pogen;
als niets blijft dan een handvol doffe kolen
zeggen wij: 'leven is tot dood verkeerd.'

III

Ik denk dat de ziel gaan kan tot den dood
tweeërlei gang, en dit de menschen-jaren
in het neerdalen en in het ontblâren
maakt zwartblauw-donker of licht-rozerood.

Ik denk dat de zielen die tot hem gaan
als tot een afgrond, waarin storten allen,
allen zich brijzelen, hun krachten ballen
om de vrees voor dien val te wederstaan.

O dit is droef als begeerte nog rooft
den zielen rust en hongerige handen
grijpen naar roem, goud, macht, genot, tot 't branden
der oogen, dood, die groote domper, dooft.

O dit is droef wanneer de ziel voor hem
opsteigert, als een paard uitspringt ter zijde
voor een schaduw, die wil maar niet kan mijden,
niet hoort het sussen van zijn meesters stem.

Maar er zijn anderen die rustig voelen
zijn schaduw naar hen reiken; hun gebaren
worden langzamer alsof het vergaren
niet langer is hun zaak noch hun bedoelen;

hun woorden schaars of zij zich voorbereiden
van het lange zwijgen de les te leeren
en hun oogen verstillen gelijk meren
waarover geen luide winden meer rijden.

Zij voelen te gaan tot een nieuw begin
al weten zij niet waarvan, een verwijden;
ik zie ze door der jaren neergang schrijven
vredig en allengs wendt zich meer hun zin

tot wat hen wacht en over hen zal komen
gelijk de liefde komt over den knaap
of 't meisje als 't lichaam rijp is, en de slaap
wordt tot een nest van weelderige droomen.

Want de dood is gelijk de liefde is
gave der natuur, waartoe wezens rijpen
en die moet in eerbiedig niet-begrijpen
worden aanvaard, heilge geheimenis.

O dat mijn ziel als zulke henengroeie'
tot u en naar uw koele avondauwe
de bladeren van haar kelk openvouwe
die nu des levens middag-uren schroeien; -

dat mijn ziel van het eigen zinlijk leven
los als novemberblad van 't moede hout
zich vallen late' in d'eeuwigheid, gebouwd
uit tallooser geslachten nederzweven;

en haar kracht voele - dan haar kracht niet meer -
in de wijde spiralen opgenomen
die de smarten en vreugden en de droomen
der menschheid tillen tot een hooger sfeer.

Dat vol van aandacht en leeg van begeeren
mijn effen wezen zonder rimpeling
in 't wereldzog der kosmische wording
tot uw mysterie-grot, o dood, inkeere!

De stralende dood

I

Ik zag hem in zijn kalme majesteit
en vond hem niet verschrikkend maar verheven
ingang waar dit vast-omslotene leven
tot nevelverten oneindig verglijdt.

Ik zag 't enkelleven zijn beek uitvlieten
in alleven en lievling machtloos scheiden
van lievling, aan dat strand waar sterk getijde
elk meezingt naar de mistige verschieten.

D'onzichtbare armen zag ik zich strekken
wier lokking geen sterveling wederstaat
en het innig vertrouwde mensch-gelaat
vreemd worden in dat onpeilbare bekken.

En een lange tijd stond mijn mijmering
stil bij het geheimzinnig groot gebeuren
van den dood: ik vermocht niet weg te beuren
mijn ziel van zijn donkre betoovering

en zoog die in, tot haar gedempte pracht
gedrenkt had alle sferen van mijn geest
en alle lanen in het levensfeest
mij schenen overluid en bontbevlagd.

En ik dacht dat voortaan rondom mijn wang
zou spelen d'aâm van zijn oneindigheden
voorgoed, en de diepe klank van zijn vrede
plechtig zou luiden door mijn avondzang.

Maar nu zijt gij mij anders opgestaan
o Dood: een andere trek wordt mij verlicht
van uw oneindge rijken; 't oude zwicht
als wen zon en wolke' over d'ocean

werpe' een nieuw schijnsel. Ik voel u niet meer
kosmische kracht, die wiegt in zijn sereene
kalmte al wat leeft, ik kniel niet bij uw steenen
trappen naar het oneindge in aandacht neer.

Ik zie u als een licht o Dood, o Dood
ik zie u als een licht door mensche' ontstoken
over den afgrond Leve'; ik zie doorbroken
door u het duister van hun bange nood.

'k Zie menschen met het wonderkrachtig sap
dat leekt uit u, uit u o Dood, de kelen
laven van dorstigen naar vrede, en heelen
de diepgevreten scheure' in broederschap.

Ik zie door u, o Dood, gij natuurkracht
de warme stroomen mensche'lijkheid zwellen,
ik zie u door de menschen mijn gezellen
worden met Liefde's zachte last bevrucht.

Ik zie hoe zij uit u den drank bereiden
des levens, die zoet aan de menschheid mondt
en tot het brood-des-levens, goud en rond
u kneden, o Dood, en uw broeder Lijden;

tot brood dat voeden zal verre geslachten
met heil zooals met vreugde een schoon gedicht
de ziel voedt. Sinds ge mij zóó werd verlicht
is dat andre haast weg in mijn gedachte,

is dat andre van u haast weggezonden
in mij, uw strakke onbewogen macht,
nu ge mij zijt zoo menschlijk opgeblonden,
zoo warm, zoo innig, zoo meeslepend zacht.

Laat nu de zang die zoo gedempt begon
knielend voor Doods geheime' in stil ontzag
stijgen tot het stralende en den lach
die openbreken uit den Dood als zon,

uit den Dood die in menschheid wekt een bloei,
die komt te baren hooger aarde-leven,
uit den vruchtbaren Dood waaraan ontzweven
elementen van nieuwen menschengroei.

II

Wij zien u aan en duizlen van uw pracht.
Nooit is een dood zóó glanzend opgestegen
aan menschen-einders, als gij allerwegen
nu gaat opstijge', o Dood, voor 't mensch-geslacht.

Wat zijt ge blank en zuiver, en wat lacht
een morgen-blijheid in uw trekke' ons tegen;
hoe vast gaan wij die de verwarde wegen
achter ons lieten en d'onzekere nacht.

Hel vóór ons straalt uw luisterrijk gelaat,
niets scheidt ons daarvan als een laatste traagte,
een laatste weifling ons nog van u scheidt.

Wanneer de kracht der liefde in ons opslaat
zullen w'ons werpen met bevende graagte
naar u, die de moeder des levens zijt.

III

De moeder van het leven is de dood
maar d'offerdood de moeder van het leven
dat opwaarts stijgt: zoo wil het de verheven
wet ondoorgrondeijk die zich ontbloot

in 't worde'. En als die wet menschheid verdroot
ging de baan van het menschelijke streven
onder in nacht, maar waar ze werd geschreven
in daden, bloeide een menschlijk morgenrood.

En zeker is dit de opperste glans
die w'om het aangezicht des doods zien stralen:
stervend, menschheid een weinig opwaarts beuren.

En zeker gaan met lachende kadans
die zoo sterven in tot uw donkre dalen,
wetend hun gaan een blij natuur-gebeuren.

IV

O goede Dood, die nu aan einder lacht,
vruchtbare dood, levenwekkende dood,
naar blanke vredes-oeveren snelle boot, -
wij hebben u verwekt door liefdes kracht.

Wij doen uw eenzaamheden bloeien rood
van liefde, wij dekken met hare vacht
uw ruige naaktheid toe; wij maken zacht
van glans uw kosmisch oog, diepzinnig groot.

Wij maken warm uw marmerhelle wang
met gloed van liefdes offervaardigheid,
wij maken melodieus met liefdes kweelen

de velden van uw stomme majesteit,
wij vulle' als lentebosch die met den zang
van onze liefde-gespannene kelen.